

Η Κύπρος κατά την Πρωτοβυζαντινή περίοδο (4^{ος} - 7^{ος} αιώνας) (σελ. 69, 72-73). Οι Αρμένιοι στην Κύπρο

Τι μελετώ σε αυτή την ενότητα:

1. Η Πρωτοβυζαντινή τέχνη

- Παλαιοχριστιανική βασιλική (απλή αναφορά)
- Ψηφιδωτά και μωσαϊκά δάπεδα
- Αξία πρωτοβυζαντινών ψηφιδωτών
- Έργα χρυσοχοΐας και αργυροχοΐας (θησαυροί Λάμπουσας)



2. Οι Αρμένιοι στην Κύπρο

α. λόγοι εγκατάστασής τους στην Κύπρο

β. συμβολή Αρμενίων στην κοινωνικοοικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη του νησιού

Η Κύπρος κατά την Πρωτοβυζαντινή περίοδο (4^{ος}-7^{ος} αι.). Οι Αρμένιοι στην Κύπρο.



1. Η Πρωτοβυζαντινή τέχνη

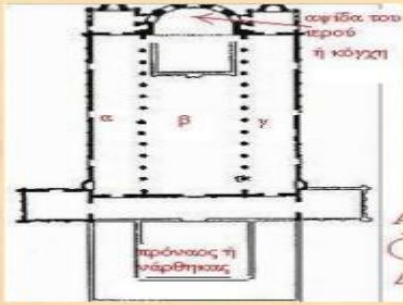
➤ Παλαιοχριστιανική αρχιτεκτονική

Τύπος ναού που κυριαρχεί την περίοδο αυτή: παλαιοχριστιανικές βασιλικές με τρία ή πέντε κλίτη.

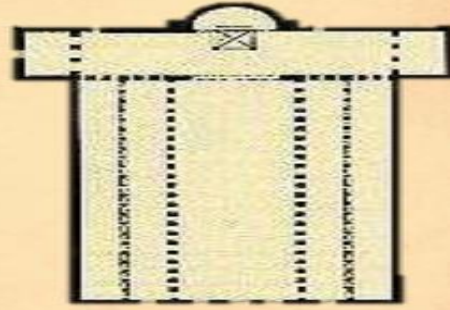
*Κλίτος = μέρος στο οποίο χωρίζεται με τις κιονοστοιχίες κατά μήκος ο ναός.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Βασιλική με 3 κλίτη => Τρίκλιτη βασιλική
Βασιλική με 5 κλίτη => Πεντάκλιτη βασιλική κ.τ.λ.



Κάτοψη τρίκλιτης Βασιλικής



Κάτοψη πεντάκλιτης Βασιλικής

Ψηφιδωτά και μωσαϊκά δάπεδα

Οι ψηφιδωτές παραστάσεις της περιόδου αυτής που διασώζονται μαρτυρούν τη λαμπρότητα των εκκλησιών, το μεγαλείο και την ομορφιά αυτής της τέχνης.



α. Μωσαϊκά δάπεδα (=δάπεδα με ψηφιδωτά)

Θέματα παραστάσεων: από την αρχαιότητα, εικόνιζαν πουλιά, ζώα, φυτά και σκηνές καθημερινής ζωής ή γεωμετρικά σχήματα. Αποφεύγονταν οι ιερές σκηνές, για να μην πατούν οι πιστοί πάνω σε ιερά πρόσωπα.



Δείγματα μωσαϊκών στους εξής ναούς: Βασιλική Αγίου Γεωργίου στην Πέγεια, Βασιλική Αγίας Κοριακής στην Κάτω Πάφο και Βασιλική των Σόλων.

β. Ψηφιδωτά (διακοσμούσαν τμήματα των ναών)

Διασώζονται ψηφιδωτές συνθέσεις στους εξής ναούς:

1. Στην Παναγία Αγγελόκτιστη στο Κίτι
2. Στην Παναγία Κυρά στα Λειβάδια Αμμοχώστου
3. Στην Παναγία της Κανακαριάς στη Λυθράγκωμη

Ψηφιδωτό από την Παναγία την Αγγελόκτιστη. Η Παναγία όρθια κρατά τον Χριστό στο αριστερό της χέρι. Δεξιά και αριστερά οι αρχάγγελοι Γαβριήλ και Μιχαήλ προσφέρουν στην Παναγία σφαίρα με σταυρό, σύμβολο της κυριαρχίας του κόσμου.



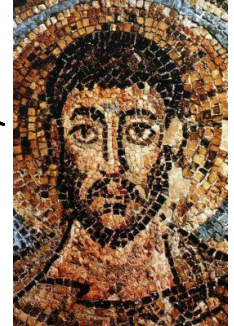
Ελένη Θεολόγου, φιλόλογος



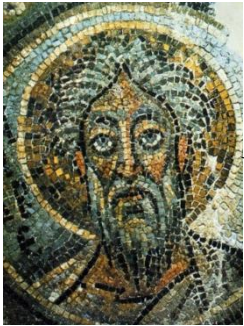
Ψηφιδωτά από την Παναγία της Κανακαριάς. Τα ψηφιδωτά αποτοιχίστηκαν, τεμαχίστηκαν και πωλήθηκαν στο εξωτερικό από τον Τούρκο αρχαιοκάπηλο Αϊντίν Ντικμέν. Η Κυπριακή Δημοκρατία και η Εκκλησία της Κύπρου κατάφεραν να επαναπατρίσουν μεγάλο μέρος των ψηφιδωτών μετά από δικαστικούς αγώνες.

Η Παναγία με τον Χριστό στα γόνατα

Ο ευαγγελιστής Ματθαίος

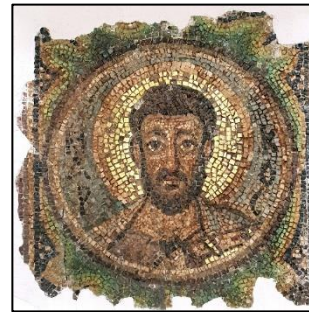
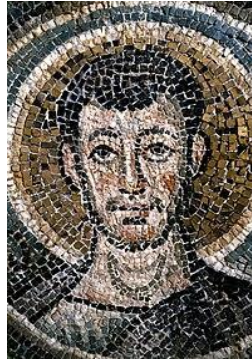


Ο Απόστολος Μάρκος



Ο Άγιος Θωμάς

Ο Απόστολος Ανδρέας



➤ Άξια των Πρωτοβυζαντινών ψηφιδωτών παραστάσεων

Τα ψηφιδωτά της Πρωτοβυζαντινής περιόδου έχουν πολύ μεγάλη αξία, γιατί:

- α. Είναι μοναδικά για την ποιότητα και την τεχνοτροπία τους.
- β. Είναι εξαιρετικά σπάνια, επειδή στη Βυζαντινή αυτοκρατορία ελάχιστα δείγματα της περιόδου αυτής σώζονται, αφού τα περισσότερα καταστράφηκαν την περίοδο της εικονομαχίας.

➤ Έργα χρυσοχοΐας και αργυροχοΐας (θησαυροί της Λάμπουσας)

Στη Λάμπουσα (στη Λάιπηθο) βρέθηκαν δύο θησαυροί, οι οποίοι μαρτυρούν την ευμάρεια του νησιού κατά την περίοδο αυτή, αλλά και την ανάπτυξη των τομέων της χρυσοχοΐας και της αργυροχοΐας. Οι θησαυροί περιλαμβάνουν έναν αργυρό θυμιατό με ανάγλυφες παραστάσεις και αυτοκρατορικές σφραγίδες που αποδεικνύουν τη γνησιότητά του, μια αργυρή λεκάνη, αργυρούς δίσκους με ανάγλυφες παραστάσεις από τη ζωή του Δαυΐδ, αργυρά κουταλάκια, χρυσό εγκόλπιο με αλυσίδα, χρυσή ζώνη, χρυσό περιδέραιο με σταυρό και κοσμήματα σε σχήματα αμφορέων.



Περιδέραιο και χρυσός σταυρός



Χρυσά σκουλαρίκια

Χρυσό περιδέραιο με σταυρό



Ελένη Θεολόγου, φιλόλογος



Αργυρός δίσκος που εικονίζει τους γάμους του Δαυΐδ με τη Μελχόλ

Αργυρός θυματός με ανάγλυφη παράσταση του Αγίου Ιωάννη

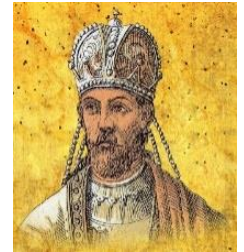


2. Οι Αρμένιοι στην Κύπρο

Οι Αρμένιοι της Κύπρου υπολογίζονται γύρω στις 4000 και αποτελούν αναγνωρισμένη μειονότητα με δική της γλώσσα, σχολεία, εκκλησίες, κοιμητήρια, μνημεία, έθιμα και παραδόσεις. Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1960, αναγνωρίζονται ως θρησκευτική ομάδα και έχουν επιλέξει να ανήκουν στην ελληνοκυπριακή κοινότητα.

α. Λόγοι εγκατάστασης των Αρμενίων στην Κύπρο τον 6^ο αι. μ. Χ.

578 μ.Χ.: ο στρατηγός και μετέπειτα αυτοκράτορας **Μαυρίκιος** συλλαμβάνει μεγάλο αριθμό Αρμενίων αιχμαλώτων και μεταφέρει πολλούς από αυτούς στην Κύπρο, για να ενισχύσει την άμυνα του νησιού, χρησιμοποιώντας τους ως **πολεμιστές**.



β. Συμβολή Αρμενίων στην κοινωνικοοικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη του νησιού

Οι Αρμένιοι στην Κύπρο συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη της:

- αρχικά ως **στρατιώτες** και **ακρίτες**
- αργότερα ως **έμποροι** και **γαιοκτήμονες** (συμβολή στην εμπορική και οικονομική ζωή της Κύπρου)
- και τελικά ως **τεχνίτες**, **επιχειρηματίες**, **άνθρωποι των γραμμάτων**, των **τεχνών** και των **επιστημών**.

Σήμερα υπάρχουν πολλά σωματεία της αρμενοκυπριακής κοινότητας με εθνική, κοινωνική, πολιτιστική, προσκοπική και φιλανθρωπική δράση.



Αρμενικό σχολείο Ναρέκ Λευκωσίας

Ινστιτούτο Μελκονιάν (1926-2005). Υπήρξε φάρος πολιτισμού και ελπίδας για την αρμενική κοινότητα σε όλο τον κόσμο.



Μνημείο της Γενοκτονίας των Αρμενίων, Λευκωσία

